

Magvas történet

Egy ember tavasszal, mikor a föld jegessége olvadozni kezd, elhatározza: magvakat vesz, s hozzálát a nagy munkához: egy szép, új veteményeshez. De nem ám egy átlagos kertet akart: arra vágyott, hogy csodájára járjanak művének, s kinevezzék őt a környék legkiválóbb gazdájának. Már meg is jelentek álmában a dicsérők hada, vállát veregették.

Hajnalban kelt, kifényesítette csizmáját, felvette ingjét, s elindult, hogy elkezdje a munkát. Az első ásónyom még bizonytalanul hatolt a földbe, de ő nem csüggedt. Ő bizonyítani akart! Bizonyítani szomszédjainak, családjának, a világnak: ő is értékes ember.

A nap végére végzett művével. Minden nap fürkészte tekintetével művét, várta az elszórt vetőmagok első csíráit – mindhiába, nem történt semmi. Nem keseredett el, hisz' ott lebegett szeme előtt a munka gyümölcse: ünneplő ember válik majd belőle, máshogy fognak rá tekinteni ezután. Gondolta is: le kellene cserélnie ingét, csizmáját – hisz' azok már úgysem fognak illeni új személyiségéhez.

Teltek a hónapok. Már a tavasz is elköszönőben volt, a nyár kezdett „kopogtatni” az ajtón, de a magvak sehogy sem akartak kibújni a föld alól. Nem tudta, mit tegyen. Apja felnyitotta szemét: ha csak a jövőben él, s nem foglalkozik a jelenel, akkor álmai sem válhatnak valóra. A mag elültetése – igen, ez a legfontosabb. De ha nem figyel a jelenre, akkor a jövő sose válik valóra. A mag elültetett – de nem volt eső, mely életre keltette volna, s nem volt senki, aki rájött volna arra: öntözni kell a magokat. Ő a jövőt látta, s várta a dicsérő szavakat. Meg akart felelni – de nem lehet mindig. Mert közmondásos: csak ahhoz fogjon hozzá az ember, amihez van tudása. Az új seprű jól seper – de nem mindegy, ki fogja a partvisnyelet, mint ahogy az sem, hogy tudjuk-e, hogy kell bänni vele. Lehetünk csillagok – s mondhatják, hogy azok vagyunk – de ha a szavakat nem követik tettek, akkor az a bizonyos csillag pislákoló petróleumlámpa csupán.

S az ember megértette: nem akkor lesz sikeres, ha mindenki csodálja őt. Hanem akkor válik boldoggá, ha önmagát megismerve, megtalálja saját útját. A sokat emlegetett kaptafa még ma is hasznos tanácsadó...

Harmati Edina

Bodnár Helga felvétele (írásunk a 12. oldalon)

A szabadság virága

Ezernyi hű kebel őrizte, gyökerét a remény táplálta, míg a hervadt kis virág szomját a márciusi eső nem oltotta. A függetlenség vágya a kikelettel ébredt. Eljött a nap, amikor a magyar nemzet ismét büszkén emelhetne lehorgasztott fejét az ég felé. „A magyarok Istenére esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk” – visszahangzottak a szavak az ifjak szívében.

Az összefogás kulcsként nyitotta ki a képzeletbeli börtön ajtaját. A hazaszeretet kardja elvágta a rabság láncait felszabadítva népünket az elnyomás alól. A magyar sajtó cenzúrázatlan példányai a 12 Pont és a Nemzeti dal kavargtak a szélben, hogy hírül vigyék minden embernek a szabadság egyenlőség, testvériség jelszavait. A tavasz napsugarai szelíden cirógatták a szabadság fehér szirmait. Illatától a tömeg megbódult, örök emlékezetébe véste azt.

Örömkönnök csordultak végig az arcokon, harmatcseppként gördültek a béke leveleire. Vér nélkül győzött a forradalom, győzött a tenni akarás. A szabadság virága elhintette magjait a polgári átalakulás termékeny talajába.

Kovács Margit Anita

TARTALMUNKBÓL:

Kobzos Kiss Tamás előadóművész nyilatkozata szerint az énekmondó hagyományt tovább kell vinni, ápolni kell, hisz ez még ma is él.

(2. oldal)

Dr. Pallai Lászlóval, a Debreceni Egyetem Történelmi Intézetének igazgatóhelyettesével a kommunizmus áldozatainak emléknapja alkalmából beszélgettünk.

(5. oldal)

A telet búcsúztatja a mohácsi busójárás, melyet az UNESCO az Emberiség Szellemi Kulturális Örökségének reprezentatív listájára is felvett.

(7. oldal)

„Sokan mondják: Bár jó napokat látnánk, és ránk ragyogna orcád világossága, Urunk!
Nagyobb örömet adsz szívembe azokénál, akiknek böven van búzájuk és boruk.
Békében fekszem le, és el is alszom, mert csak te adod meg, Uram, hogy biztonságban élhessek!”

(Zsolt 4,7-9)

Óvó szeretet

„Tollaival betakar téged, szárnyai alatt oltalmat találsz, pajzs és páncél a búséged.”
(Zsolt 91,4)

Mióta világ a világ, azóta létezik gonoszság. Már a kezdetek kezdetén az állatok is kiálltak magukért, és harcoltak a területükért. Később az emberek körében sem lett ez másképp. Viszálykodtak, és harcoltak egymással. Emberek ölték egymás és az állatokat, a túlélésért – vagy az állatok csaptak le rájuk. Létezésünk óta velünk született „betegség” a romlott lélek. Mindenként, még a legbecsületesebb embert is megkísérti az ördög. Gyilkolásra, háborúra, bosszúra, haragra gerjeszti. Vannak,

akik nem tudnak ellenállni, de vannak, akik képesek rá. Őket Isten veszi oltalma alá, és mindent megtesz azért, hogy jó úton haladjanak.

Azokat, akik hisznek a Mindenhatóban, és az Ő tanácsai alapján cselekednek, nem érheti semmi baj. Az emberek hatalmas mámorban szenvednek, mindenből a legjobbat akarják. Politikai háborúkat indítanak a szebb jövő reményében, holott csak még rosszabb vár rájuk. Lázadásokat szítanak, és vétlenek buknak bele. Annyi, meg annyi ártatlan ember adta vérért a háborúban. Féljétek Istent, kövessétek Őt, és igazságot szolgáltat mindenekfelett.

Rozsik Rita

A hősök emlékezete

A márciusi ifjak emléke ma is él – az 1848-49-es forradalom és szabadságharc kezdetének 164. évfordulója alkalmából tartott megemlékezést a Debreceni Református Hittudományi Egyetem a Kollégium dísztermében.

A műsor – mely rövid köszöntővel indult –, igyekezett sorba venni, milyen események történtek azokban a napokban, mi játszódhatott le az utcákon, mik voltak a célok, törekvések, milyen erő volt az, amely „arra buzdította a magyar fiatalokat, hogy nyilvánosságra hozzák a 12 pontban megfogalmazott követeléseiket, és harcoljanak azok valóra váltásáért”.

Újra „járhattunk” a Pilvax kávéházban, az egyetemisták találkozóhelyén, ahol a márciusi ifjaknak nevezett forradalmi csoport gyűlekezett. A Pilvax Kör tagjai, élükön Petőfi Sándorral, Jókai Mórral és Vasvári Pállal, március 15-én elhatározták: maguk vívják ki a magyar sajtószabadságot, mely addig a bécsi udvar cenzúrája alatt állt.

Együtt haladtunk a tömeggel a visszatekintésekben. „Petőfi a városház ablakából tekintett le a tömegre, miközben a polgármester aláírta a

12 pontot, s felmutatta a sokaságnak... Tánácsics börtönének ajtaja megnyílt. A nép diadalmenetben hozta Tánácsics Mihályt, a szegény-parasztság érdekeinek képviselőjét. Este a Nemzeti Színházban Katona József Bánk bán című darabját adták elő a színészek.”

A megemlékezésben is helyt kapott a Bánk Bán című opera fő témája: felcsendült a Hazám, hazám című dal. A visszatekintéseket Juhász Gyula Március idusára című verse zárta, mely tudatosította: „Vannak napok, melyek nem szállnak el, / De az idők végéig megmaradnak, / Mint csillagok ragyognak boldogan, / S fényt szórnak minden születő tavaszra.”

A műsorban közreműködött Miskolczi Boglárka, Németi Gábor, Kádas Richárd László, Pap Dorottya Tünde. A Teológus Kórus három forradalmi dalt adott elő tele, majd Vida Mónika zongoraművész játéka következett. A megemlékezést a Kollégium épületének folyosóján található Petőfi-szobor megkoszorúzása és a Szózat zárta.

A képen Bodnár Helga felvétele

(F. M., F. O.)

A hit ereje

Mióta az ember öntudatra ébredt, és nemcsak megélni, hanem megérteni is kívánja a világot, azóta léteznek hiedelmek, mítoszok és babonák. S él a hit. Az, hogy valamiben hiszünk, évezredek óta mozgatója világunkat.

Gondoljunk csak bele, mi venne rá egy népet, hogy monumentális épületeket hozzon létre, saját erejét meghaladva? Ha magunk elé idézzük az egyiptomi piramisokat, az inka vonalakat, a maják lélegzetelállító, robusztus építményeit vagy Stonehenge-et, egy pillanat alatt megkapjuk a választ: a hit.

A hit mindig is fontos szerepet játszott életünkben, civilizációnk alakulásában. Az embernek megadatott az áldás, hogy tudjon gondolkodni. A gondolkodni tudás képessége pedig megköveteli, hogy megmagyarázzunk jelenségeket.

Olyanokat, amiket nem értünk, nem tudunk felfogni. Megannyi legenda szól a hegyek kialakulásáról, a természeti erők romboló vagy építő munkájáról, esetleg az évszakok váltakozásáról. Évezredek óta keressük a válaszokat azokra a jelenségekre, melyeket nem tudunk megmagyarázni.

Ez a magyarázatkeresés pedig előidézte, hogy az ember ne csak megérteni, hanem formálni is akarja a világot. Legyen szó önzetlen vagy önző célokról, szeretnénk uralni ezeket az ismeretlen, mégis állandóan jelen lévő erőket.

Mi sem bizonyítja ezt jobban, mint az afrikai szerelmi bűbájok, az indián rituálék vagy a különböző istenségek odaadó hódolata. Mindent azért teszünk, hogy megértsük és formáljuk világunkat, beteljesítsük saját akaratunkat. Ennek azonban elengedhetetlen kellé-

ke a hit. A hit egyidős az emberiséggel, mindig létezett s létezni fog, amíg értelmes élet gazdagítja a Földet. A hit nevében sokan cselekedtek már, volt, aki jót, volt, aki rosszat. De minden formáló, újító, alkotó tevékenység mögött ott lapul a változásba vetett hit.

Hiszem s vallom, hogy elődeink sokkal jobban meg tudták élni hitüket, mint napjaink emberei – tisztelet a kivételnek. Jó példával állnak előttünk. Létrehoztak civilizációkat, vallásokat, városokat. Ha nekik sikerült elérni céljaikat, nekünk miért ne menne? Sikerünk titka az a jóra való fegyver, amelyet mi is bármikor kiaknázhatunk: a hit.

Hiszen olyan sokszor hallani, hogy: „Ha hiszel benne, valósággá válik” vagy: „Kérj, és megadatik”. Minden ősi bölcsesség alapja a hit. Az nem lehet, hogy emberek milliói tévedtek évezredek

keresztül. Ezért hiszek abban, hogy bármi létezhet, amiben hiszünk, hogy létezik. Talán ez a legnagyobb ajándékunk: a hinni tudás képessége.

Elképzelhető, hogy éppen ez az életünk értelme. Hinni egy célban, abban, amit valóra akarunk váltani, hiszen ha valamit nagyon akarunk, az egész mindenség összefog, hogy sikerüljön elérnünk szívünk óhaját.

Ezt hagyták ránk elődeink, becses és féltett mégis oly egyszerű ajándékként. Megmutatták: a hit egy talpalatnyi földből is országot építhet, egy kicsiny patakából is hatalmas folyót duzzaszthat. Ha hiszünk Istenben, nem létezhet lehetetlen.

Soha nem szabad kételkednünk a hit erejében, mert ha ezt tesszük, létezésünk értelmében kételkedünk.

Barna Hajnalka

„Nem arra kíváncsi a világ, amit mindenki tud...”

Interjú a Magyar Örökség-díjas Kobzos Kiss Tamás zeneművésszel

Az énekmondó hagyományt tovább kellene vinni, hiszen ez még él: létezik – mondja a Magyar Örökség- és Liszt Ferenc-díjas zenész, előadóművész, zenepedagógus. Kobzos Kiss Tamás nemrégiben a Református Kollégium dísztermében tartott előadást. Ott vehette át 2010-ben a kollégium művészeti kitüntetését, a Szenci Molnár Albert-díjat, amely elismerést egyébként Szabó Magdának adományoztak először.

» *Mely hangszereken tanult meg először játszani?*

› Kezdetben gitározni kezdtem, a hatvanas évek közepétől. Amerikai és angol népdalokat énekeltem. Nagyon jó tanáromtól, Abádi Nagy Zoltántól, aki a középiskolában oktatott, kaptam az első amerikai, angol népdalkottákat. A Pálóczi Horváth Ádám-gyűjteménnyel találkozva, kezdtem virágénekeket énekelni, gitárral. Rájöttem: a népzene autentikus megszólaltatásához szükség van eredeti hangszere is. Ez volt a citera. A zenei könyvtárban találtam egy 1964-ben kiadott lemezt, melyen eredeti széki és csángó zene szerepelt. Új világ nyílt ki, s egyetemista koromban a csángók világát is tanulmányozásába is belefogtam. 1973-ban kezdtem zenélni kobzon Debrecenben, a Délibáb együttesben. Majd Budapesten, a 70-es évek közepétől lantoztam, L. Kecskés András együttesében. 10 évig dolgoztam velük.

» *A szülőknél milyen szerepük volt a pályaválasztásban? Mindketten magyar-történelem szakos tanárok voltak.*

› Az otthoni könyvtár által a könyvek nagy hatással voltak rám, édesapám (Kiss Tamás, József Attila-díjas költő, 1912–2003, Debrecen díszpolgára – a szerk.) Csokonai-szereteté is megörököltém. 1972-ben egyetemistaként, éppen apám Csokonai című verse volt az, amelyet először megzenésítettem, majd az évek alatt egyre több költeménye került fel a lemezeimre.

» *Mikor került el Debrecenből?*

› 1974-ben – ekkortól restaurátorként dolgoztam a Néprajzi Múzeumban. Rövid időre még visszakerültem Debrecenbe, a Déri Múzeumba, végül visszatértem Budapestre. Majd szabadúszó lettem, nyolc évig. 25 éve tanítok.

» *Mi az, ami alapján eldönti, hogy egy verset megzenésít-e? Melyik a legkedvesebb?*

› Azokat a verseket szeretem megzenésíteni, melyek úgynevezett zárt formák. A vers ügyében a formáján kívül persze azt tartom a legfontosabbnak, hogy valamit mondjon nekem.

Hagyományos stílusban, ötven verset zenésítettem meg. Legutóbbi lemezemen 12 magyar szerelmes vers szerepel. Számomra a kedvenc megzenésített költemény apám Bolond Istók tünődése című verse. Úgy látom, a közönség számára is ez a legkedvesebb.

» *Hol végezte népzenei gyűjtéseit?*

› A ’70-es évek elején a csángóknál, és Széken, Gyimesben. Ez azért volt fontos, mert ez is az énekmondást szolgálta. Népdalénekes sok van, de a gyűjtés által megismertem, hogy ezeket a régi verseket, énekeket hogyan lehet újraéleszteni. Népdalt is kell énekelni ahhoz, hogy egy 16. századi énekverset megértsen az ember.

» *A megzenésítéssel egyben az énekmondó hagyomány megörökítése is a cél?*

› Persze. Ezt az énekmondó hagyományt kellene továbbvinni, hisz ez még él: létezik a Kaláka együttes, a Ghymes és a Misztrál. Nagyon szeretem őket, sokat dolgoztam velük, közreműködnek a lemezeimen, amint én is az övéiken. Itthon sajnos nem foglalkoznak elegendő az énekmondó hagyománnyal. Fel kellene ezt karolniuk az egyetemeknek, főiskoláknak. A verséneklőkre oda kellene figyelni, támogatni, segíteni őket. A diákoknak nemcsak drága pénzért hozott vendégművészeket kellene hallgatniuk, hanem saját évfolyamtársaikat is. Az én időmben ez így volt. Mi az egyetemi Főnix Színházzal Együttessel nagy sikereket

arattunk mindenhol. Például volt egy műsorunk Kriza János költő verseiből: akkor kuriózumnak számított, és egy kicsit tiltott gyümölcsnek is, mert Erdélyből származtak ezek az énekek, történetek. 1972-ben adtuk elő, és megnyertük vele az Országos Színháztársulat Fesztivált. Pénzt, energiát abba kellene fektetni, hogy a diákok önszervezéssel kapják a kultúrát, és ne felülről. Kedvezőtlen és sajnálatos jelenség, hogy ma számos tényező elvonja a figyelmet az igazi kultúráról. A ’70-es években, az én időmben több közéletisége volt a fiatalok világának.

» *Az Óbudai Népzenei Iskola igazgatójaként hogyan látja: milyen hatása van a fiatalokra a népzene?*

› Hozzánk kétszáz diák jár, de országosan több mint 5000-en vannak, akik népzenei tanulnak. Ez óriási szám. Most, hogy a 40 éves táncmozgalmak a világörökség része lett, illene nekünk is jobban törődni azzal, hogy mi ennek a négy évtizednek a szellemi hozadéka. Fontos lenne ennek a fajta világlátásnak a tudatosítása, továbbadása. Ebben még nagyon sok lehetőséget látok. A szüleiktől, otthonról hozott példa fontos, de van, hogy a gyereket egyszerűen megragadja egy hangszer, egy tekerő vagy épp egy duda, és már 10 évesen elkezd magától tanulni. Jó példát mutatunk nekik, ők ebben a zenében élnek, és nekik ez a természetes.

» *Manapság az embereknek mekkora az igényük az ilyenfajta zenére?*

› Kevés idejük van az embereknek, és általában azt „eszik”, amit eléjük tálnak. A televízióról továbbra sem tudok sok jót mondani, hiszen ez a zenei műfaj meglehetősen kiszorul onnan. A rádióban jóval többet játszzák az én dalaimat is. Vannak műfajok, amelyeket támogatni kell, és vannak, melyeket nem, mert megélnék anélkül is. Ez mindig így volt. Azt hiszik, hogy mivel kapitalizmus van, ezért mindenki adja el, amiből élni akar. Szomorú, de például a színházak sehol a világon nem tudják magukat eltartani; támogatni kell őket. E tekintetben súlyos hiányosságokat látok. A történelmet ne csak úgy éljük meg, és ne csak úgy tanítsák az iskolában, hogy volt egyszer egy Bethlen Gábor vagy egy Kossuth Lajos. Össze kellene kötni a félmúltat a jövővel. Olyan gyorsan pörög az idő nálunk! Ne higgyen senki azoknak, akik azt mondják: „ilyen a világ”. Ebbe nem szabad belenyugodni, főleg azoknak nem, akik arra esküdtek, hogy továbbadják azt, ami régen a miénk volt, és amire büszkék lehetünk. Nem arra kíváncsi a világ, amit mindenki tud, azt kell megmutatni, amit mi tudunk.

Ménes Henriett

Kezemben: az életem

Mikor a zsebembe nyúltam, kihúztam két kulcsot. Az egyik a házam ajtaját nyitotta, a másik a szívemet.

Egy óriási kulcs, amely aranyozott és díszes volt – ezzel tárhattam ki aranypalotám kapuját. Hatalmas lépcsőkön vezetett ideig az utam: a házam ajtajáig. Fenn a felhők között lépkedve,

hosszú volt a megteendő távolság. Sokszor dúlt vihar, félelmetes villámokkal, másszor meg ragyogóan sütött a nap. Volt, mikor kételkedve figyeltem, volt mikor titkon lestem, és akadt, hogy hazudtam, elárultam másokat – és mások engem. Kevés jutott nekem a boldogságból. Erőltetett lépéseim során vissza-visz-

szanéztam azokra, akiket hátrahagytam. Láttam a könnyes arcukat, és éreztem, ahogy kezükkel visszarántanak. De nem mehetek vissza, előre kell tekintennem. Hátra kell hagynom a sok fájdalmat, már nem érhet többé bántódás. Van nálam még egy kulcs, ezüstszerű, fényesen csillogó. Ez a kulcs a szívemet

nyitja. Nem sokan voltak rá érdemesek, akik elnyerhették volna. Mind becsapott, és uralkodott felettem. Csak egy volt, aki megérdemelte, de ő visszaadta nekem, sajnos, nem önszántából. De hamarosan átnyújthatom neki újra, hiszen a palotám kapujánál vár rám.

Rozsik Rita

Lelkünk templomában...

Határtalan nemzeti ünnep

Erdélyi magyarokat kérdeztünk: mit jelent számukra 1848. március 15-e, hogyan emlékeznek ők?

Ez a dátum eszembe juttatja, mennyire fontos az összetartás. Egy összetartó nemzet ugyanis közösen nagyon sokat tehet – úgy önmagáért, mint hazájáért. Ha többen hallatjuk hangunkat, arra jobban felfigyelnek, és elérhetővé válnak céljaink. Különösen fontos ez az elszakított területeken. Mostanában, ahogy közeledett az évforduló, többször eszembe jutott: vajon lenne-e a ma embere között, aki úgy kimerne állni, egyként felvállalni a nép akarátát, mint tette azt egykor Petőfi, Kossuth, Jókai. Vannak-e ma köztünk Petőfi Sándorok, Kossuth Lajosok...?

Ma mi is úgy ünneplünk, mint országszerte mindenki. Kivonulva a főtérrre, ünnepi beszédeket hallgatva, koszorúzással, szívünkben 1848 hőseire emlékezve.

*Asztalos Sándor Levente
Mezőpanit (Maros megye)*

Számomra 1848. március 15. a nemzeti összefogást, az elnyomás és kizsákmányolás elleni harcot jelenti. Abban az időben még voltak olyanok, akik tenni akartak és tudtak is annak érdekében, hogy egy nemzet sorsa jobbra forduljon. Ki mertek állni önmagukért, a nemzetért. A hazájukért, hazánkért. Fontosnak tartom, hogy az iskolákban megemlékezzenek a diákok az akkori eseményekről, fontos, hogy tudják, „mit kíván(t) a magyar nemzet”, mit tettek a márciusi ifjak.

Minden év március idusán megkoszorúzzák a hősök tiszteletére felállított emlékműveket, a helybeli tanintézmények ünnepi műsorral emlékeznek. Korabeli hazafias verseket szavalnak, és régi közismert katonanótákat énekelnek.

*Bene Zoltán Csaba,
Lembény (Kovácszna megye)*

Számomra ez a nap egyenlő az összetartozással, a közös akarattal és a szabadság utáni vágygal. Ez egyben a magyar nemzet újra egymásra találását is jelenti, olyan időkben, amikor Kossuth, Petőfi és Bem méltó képviselői voltak az évszázadokon át megsanyargatott magyar nemzetnek.

E dátum hallatán eszembe jut a forradalom: egy tiszta eszmei forradalom, mely sohasem volt annyira tényszerű, mint napjainkban óhajtuk. Szeretnénk, ha ismét függetlenül gondolkodó ma-

gyar nemzet teljes jogú része lehetnének. Erdélyben néma főhajtással, a generációkon át megörökített emlékek felelevenítésével ünnepelünk. Úgy vélem, ez méltó módja annak, hogy megemlékezzünk mindazokról, akik életüket nem féltve, a végsőkig hittek abban, ami mozgatórugója volt a világszabadság eszmeiségének. Mindaz, ami ugyanúgy megtartotta az akkor élő embereket magyarságukban az emigráció éveit is.

*Vásárhelyi Gábor jogász,
Marosvásárhely*

Számomra március 15-e, mint minden magyar érzelmű ember számára, a nemzeti ünnepünk napját jelenti. De ugyanakkor felelevenedik néha egy olyan kor, amikor még volt becsület, tisztesség, emberség. Mikor a kimondott szónak volt súlya, és a magyar állampolgárok büszkéek voltak nemzetiségükre, és nem szégyelltek azt, mint ma érzik sokan. Hiszen ma nem könnyű itt Erdélyben magyarnak lenni, mert bár fájó ezt kimondani, de saját hazánkban nem mi vagyunk többségben.

Minden évben különböző rendezvényeken emlékezünk meg a '48-as forradalomról és szabadságharcról. Szabadtéri rendezvényeken, valamint a történelmi egyházak közös istentiszteletén vehetünk részt mindazok, akik itt emlékeznek ezen a napon. Számomra annál nagyobb az öröm, minél több résztvevőt látok, elsősorban fiatalokat. Mindez reményt ad a jövőnkkel kapcsolatban.

*Lőrincz Zsolt vállalkozó,
Marosvásárhely*

Számomra 1848 március 15-e egy nagyszerű álom, amelyet egy bátor nemzet meg mert álmodni a szabadságról, és amiért képes volt odaadni mindent. Még azt is, ami a legdrágább: a honfivért. Eszembe jutnak Bem apó és Gábor Áron, Petőfi s a márciusi ifjak, rájuk

napjainkban is nagy szükség lenne. Ezt a napot nem zászolóbogtatással, szónoklattal ünneplem, hanem lelkem templomában, néma csendben, egy fohással a szabad nemzetért.

*Szakács Erőss Lóránd vállalkozó,
Csíkszereda*

„Vannak-e ma köztünk
Petőfi Sándorok, Kossuth Lajosok...?”

Lejegyezte: Vékony Viktória Szabina

A szavak súlya

Ma ritkán, kevés gonddal figyelünk arra, mit is mondunk. Pedig minden egyes szó, ami elhagyja a szánkat, kimondhatatlan nagy felelősség. Gondolkoznunk kell, mielőtt megszólalunk.

Mióta az eszemet tudom, anya minden reggel készít nekem tízórait. Nem is akármilyet: általában mindenki irigyen bámulta a rengeteg reszelt sajtot és a sonkát, amely a két szelet friss kenyér közé volt szoritva. Az egyik nap nem kaptam. Teljesen kiborultam. Hosszan panaszkodtam egy barátomnak arról, hogyan is ment eddig az én sorom, és most meg éhezem (pedig mit is tudhatok én az éhezésről...). Másnap megint megkaptam a reggeli-

met, és jóízűen falatoztam. Ekkor az, akinek korábban siránkoztam, megszólalt:

– Ez már az anyuci készítette tízórai?

Sajtos és vajás képpel hevesen és mosolyogva bólogattam.

Erre egy közelben ülő csoporttársam is felfigyelt. Megbökkenve kérdezte:

– Anyukád készít neked tízórait?

Szinte kibúztam magam, és úgy válaszoltam neki:

– Igen, minden áldott reggel.

Másodpercekig nézett maga elé. Csak bámult a semmibe, s így szólott:

– Nekem soha nem készítettek. Most sem törődik velem

senki. Nem tudom, meddig bírom még anyámmal és a nevelőapámmal.

Nem értettem, amit mond. Másra tereltem a szót, és fecsegni kezdtem a barátommal.

Hazafelé menve elgondolkodtam a történeteken, és kezdtek megvilágosodni a dolgok. Másnap eggyel több szendvicset vittem, gondoltam, odaadom neki – legalább egyszer egyen egy „anya csinálta” tízórait. Kerestem. Nem jött iskolába. Sem aznap, sem máskor. Csak később tudtam meg, hogy albérltetbe költözött, és dolgoznia kell. Nem tud tovább egyetemre járni.

Takács Zsolt

Múltunk tükrében

Egy rendszer, amelyben a félelem együtt dobbant az emberek szívével. A szabadság béklyóba zárva hosszú éveken keresztül várta a felszabadulás sóhaját, hogy a magyar nemzet ismét függetlenné váljon, és megélhesse identitását. Idézzük fel múltunk egy darabját, emlékezzünk a kommunista diktatúrák áldozataira dr. Pallai László, a Debreceni Egyetem Történelmi Intézetének igazgatóhelyettese segítségével.

» Kiket tekinthetünk a kommunizmus áldozatainak, mióta emlékezünk meg róluk hivatalosan?

› A rendszer áldozatának tekinthetjük nemcsak a bebörtönzötteket, kivégzetteket, internáló táborokba kényszerítetteket, hanem azokat is, akik a politika nyomása miatt lelki sérültekké váltak, öngyilkosságba menekültek. 1947. február 25-én hurcolták el a szovjet csapatok Kovács Béla kisgazdapárti politikust. 2000-ben nyilvánította a Magyar Parlament ezt a napot a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapjává.

» Magyarországon mikorra tehető a kommunizmus korszaka?

› Lezárása a rendszerváltással következett be. Kezdetére több eseményt is felsorolhatunk.

Lehet 1949, amikor a választáson már nem pártok indultak, vagy 1948, a két munkáspárt egyesülése. Mondhatjuk 1947-et is, nemcsak a korábban említett politikus letartóztatása miatt, hanem azért is, mert 1947-től a nyugati politika már nem úgy tekintett Magyarországra, mint egy demokratikus államra.

» Körülbelül mennyien vesztették életüket a zszarnoki rendszer uralma alatt?

› Az említett okok miatt erre a kérdésre nehéz válaszolni. Nehezíti a tisztánlátást, hogy ez a kérdés erősen át van politizálva. Ennek következtében rendkívül eltérő számadatokkal találkozhatunk. Szemléletes az a tény, hogy 1949–1953, azaz a legkeményebb diktatúra idején közel egymillió ember ellen indult valamilyen hatósági eljárás. Ez lehetett koncepciós per, internálás vagy a beszolgáltatási kötelezettség elmaradása miatti eljárás.

» Mi volt a kommunizmus fő célja, ideológiája?

› Ideológiájának számos forrása volt. Támaszkodott a 19. századi munkásmozgalom meghatározó ideológiáira, a 20. század elején Leninre és mások nézeteire. Fontos azonban az is, hogy ideológiájában fajsúlyos szerepe volt az orosz történelmi hagyományoknak. Ezért is mondhatjuk, hogy régiókn és benne Magyarország szovjetizálása a korábbi történelmi fejlődéstől idegen berendezkedést teremtett meg.

» Milyen nehézségekkel kellett szembenéznük az embereknek, hogyan tudtak együtt élni a diktatúra kényszerével?

› Aktív ellenállásra nem volt mód, mert azt az erőszakos szervek azonnal és határozottan elfojtották. Gondolhatunk 1956-ra és az azt követő – a magyar történelemben egyébként szokatlan, kemény – megtorlásra. Aki nem kívánt a rendszerrel aktívan együttműködni, annak kevés lehetősége maradt. Gyakori jelenség volt a befelé fordulás, illetve menekülés. Jellemzően tiltakozási forma volt a külsőségekben való tiltakozás. A '60-as, '70-es években a fiatalok között ennek egyik módja a szakáll vagy hosszú haj viselése volt. Az információáramlás korlátozása és ellenőrzése miatt az emberek tájékozódásában fontos szerepet játszott a Szabad Európa Rádió rendszeres hallgatása. A politikai tartalmú viccek is különleges szerepet kaptak a diktatúrákban.

» Miként képzelhetjük el egy diák életét a kommunizmus időszakában?

› Olyan egyszerű, a mostani mindennapi életet megha-

tározó dolgok hiányoztak, amelyek a mai fiatalság számára természetesek. Gondolhatunk itt például az utazás vagy a véleményszabadság korlátozására. A továbbtanulási lehetőséget is eléggé korlátozták. A rendszerváltozás előtt a 19 éves generáció kb. 16–17%-a tanulhatott tovább felsőoktatási intézményben. A szocializmus korszakának általános vonása volt a hiány. Luxuscikkek számítottak olyan dolgok, melyek mára megszokottá váltak, például: déligyümölcs, farmernadrág, kozmetikai cikkek, telefon.

» Tanár úr tapasztalatai szerint a mai felnövekvő nemzedék ismeri a kommunizmus történetét?

› Sajnos, egyre kevésbé. A felnövekvő generációk nagy része nem élte át személyesen ezt az időszakot, valamint ritkábban néznek olyan filmeket, melyek a rendszerváltozás előtti időszak mindennapi világát mutatják be. A meghatározó filmek, mint a Tanú, a Te rongyos élet, már ismeretlen a mai hallgatók számára.

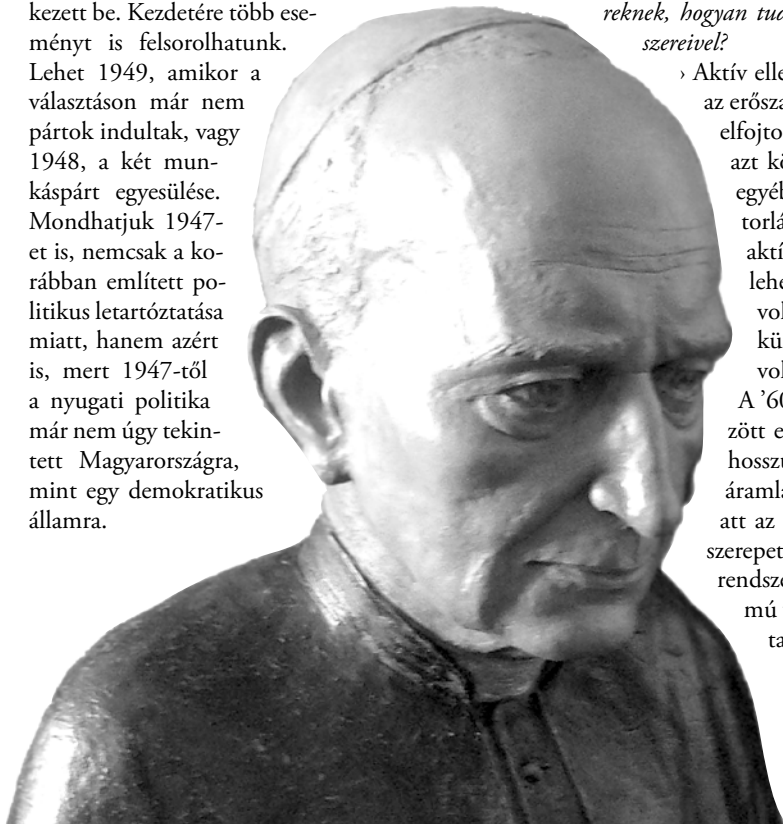
» Miért fontos, és mit tehetünk azért, hogy a fiatalok megismerjék a múltat?

› Az a tapasztalatom, hogy a fiatalság számára a szocializmus időszakának megítélésében meghatározó súlyuk van a családi hagyományoknak, a szülőktől hallott információknak. Emiatt rendkívül eltérő véleményekkel találkozhatunk. Ezért mind a szülőknek, mind az oktatásnak óriási a felelőssége abban, hogy milyen kép él tovább erről a letűnt korszakról. Találkozhatunk a fiatalok körében csalóka nosztalgiaikkal is. A szülőktől halott bizonyos élmények, mint például az akkori teljes foglalkoztatás, a diploma értéke stb. – hamis, illetve féligazságokat tartalmazó véleményeket is kialakíthat.

» A 2002-ben létrejött Terror Háza Múzeum miért tekinthető a magyar demokrácia szimbólumának?

› Úgy gondolom, a magyar demokráciának számos szimbolikus helye van. Ezek sorában valóban meghatározó a szerepe a Múzeumnak. Nem véletlenül követte élénk politikai vita létrejöttét és működését. A Múzeumnak azért tulajdonítok nagy jelentőséget, mert jelenkori történelmünknek nemcsak egyik diktatúráját kívánja bemutatni, hanem egyszerre a nácizmus-fasizmus és a kommunizmus embertelenségét teszi átélhetővé.

Kovács Margit Anita
Juha Richárd: Mindszenty

Képzlet

Lesütött szemével bámulja a földet. Koszos, sárban ázott kavicsok vannak szerteszét. Belerúg egy nagyobb darabba, mely kacszázva tűnik el a tó mélyén. Szélcsend van. Halkan csiripelnek a verrebek a faágon. Felnéz, üveges tekintete. Nem aludt két napja. A szeme alatt sötét karikák árulkodnak a fáradtságról. Kémleli az eget, mintha várna valamit.

Talán egy jelet. Elindul. De nem tudja hova. Két lépés után megáll. Megint néz valamit, egy levelet. Egy sárga falevelet, ami most hullott le a hatalmas tölgyfa ágáról. Mély fájdalom ült ki az arcára. Fekete ruháját hirtelen meglebbenti egy csípős fuvallat. Könnyes lett a szeme, sirt. Körbenézett, látja-e valaki. Meglátott. Gyorsan elkapta a fejét, és törölget-

ni kezdte zsebkendőjével a szemét. Még egyszer rám tekintett, bölintott. Én vissza. Igaz, nem érttem miért köszönt, hisz nem is ismer. Kedves fiatalembernek látszik. Újra a köveket nézte. Lenyúlt egyért, és olyan messzire hajította a tóba, amennyire csak lehetett. Dühös volt. Hallottam, hogy motyog valamit, talán morgott is közben. Aztán vissza

se nézett, megindította lépteit a másik irányba. A végén már csak egy sötét foltot láttam a messzi távolban. Odamentem, arra a helyre, ahol ő állt. Találtam egy kis cetlit, elég gyűrött volt. „Ne haragudj, de nem tehettem mást. Jobb lesz így mindkettőnknek. Ég veled.”

Rozsik Rita

Utazás a médiával

Felszálltam, fent vagyok. Sokévnnyi rutinom ismét megmutatkozott, ennek köszönhetően hamar elértem kívánt célokat. Már csak egy alkalmas helyet kell lennem az utazás idejére. Vizsgálódom, érdekes arcokat pillantok meg. Ott jó lesz – gondolom, és elindulok. Eme pár méter megtétele macerásabb, mint ahogy elképzeltem. Kész akadálypálya az a pár méter a kiszemelt „célpontokig”. Táská táská, ember ember hátán-hegyén, újoncoknak nem is egyszerű feladat, de „vén rókaként” aranyérmeket érdemelnek az időrekordért, mely alatt ott is voltam az öreg nénik, a kisiskolások és a suhancok között.

Embereim kevésbé vidám arccal fogadnak, mint ahogy én köszöntöm őket. Mi lehet a gond? Zavarba hoztam őket egy „eszmeletlen” eszmefuttatás közben, vagy csak fizikai valóm nem ínyükre való? Az, hogy máshova menjek, ki van zárva, hiszen ezért küzdöttem, hogy köztük lehessenek, és figyeljek.

Feszülten pásztáznak végig, mint az „újhúst” szokták. Néma csend, egy szó se, a szemek szinte „beszélnek” arról, hogy nem kéne itt lennem. Kitartó vagyok, és ekkor megtörtént, amire vártam: alanyaim feloldódtak, és csacsogni, fecsegni kezdtek.

Rengeteg információt ontottak magukból a csivitelő szájakak. Sokkal okosabb leszek – gondoltam. És így is lett. Sajnos rá kellett ébrednem, hogy a televízióban látható igen „magas színvonalú” műsorokról van szó. Az igazán szomorú az, ahogy a különböző médiumok befolyásuk alá vonják a társadalom tagjait, kortól, nemtől, családi háttértől függetlenül. Az említett kisiskolás és a piacról hazautazó néni, majdhogynem összeveszett egymással az ügyeletes szappanopera szereplői között lévő feszültség miatt – gondolom, sokban változna utastársaim élete, ha az egyik szereplő nem lopna el egy újabb motort, vagy ha a reality show-t nem éppen az nyeri meg, aki megnyerte... Igen, ezek mégiscsak világrengető dolgok...

A jó Pap(p) is holtig tanul, persze eddig is ismertem a média emberekre mért hatását, de ilyen intenzíven még nem volt „szerecsém” megfigyelni. Most éreztem azt igazán, hogy nagy baj van, és ezen változtatni kell. A változás útjára lépni nem könnyű, viszont nem is oly nehéz, mint amennyire elsőre látszik. Közös kell elindulnunk a Dorothy által megtalált sárgaköves úton, hogy a jövőnk ne legyen sötét, mint az éjszaka.

Papp Ferenc

Az első a 12-ből

„Kívánjuk a sajtó szabadságát, cenzúra eltörlését” – kezdődik a márciusi ifjak 12 pontja. Szép gondolat, de lehetséges ez egyáltalán. Volt már valaha is szabad a sajtó? Ha nem, akkor megvalósítható-e egyszer?

Nem a magyar nemzet egy fontos dokumentumával vitatkozom, hiszen a történelem ismeretében tudjuk, mi indokolta a követeléseket. Csak a „szabad sajtó” fogalma érdekel. Mert – valljuk be – a körülmények is számítanak. Vegyünk sorra néhányat.

Meghatározó maga a kor, ahogy a nyelv is egy sajtótermék megszületésénél. Az országnak és városnak szintén fontos szerepe van abban, hogy mi jelenik meg, mi érdeklí a közönséget. Az újság korlátait sem lehet figyelmen kívül hagyni, de a lapok funkciója, szerkezete és témája szintén változott idővel. Arról nem is beszélve, hogy az újságoknak bizonyos profiljuk van. Nem ugyanazokat a témákat tartja fontosnak egy bulvár vagy éppen egy politikai lap. Folyóirat és napilap között ugyancsak nagy a különbség. A sajtóműfaj megválasztása sem mellékes egy írásnál, s már az is határokat szab, hogy milyen információkhoz lehet hozzájutni lapzártáig.

Eddig csak a sajtótermékeket említettem, hiszen a XIX. században csak ez a médium

létezett, de a lértak részben vonatkoznak a többi médiumra is, mert jöttek bizony, szép sorjában. Azt szoktuk mondani ezekre, hogy szélesítették látókörünket. De hiába oldott fel szabályokat, forradalmasította a sajtóéletet, mert ezzel együtt új korlátokat is teremtett. Azaz a technika szintén számít.

Ha a klasszikus értelemben vett cenzúra épp nem is működött, törvények azért mindig korlátozták az nyilvánosság elé tarást, ami mindenki érdekét szolgálja. Megkérdőjelezhetetlen kitételek szerepelnek az ilyen iratokban, még ha találunk is bennük olyan részt, aminek pontosításra, kiegészítésre lenne szüksége.

A legnagyobb cenzúrát viszont mégsem egyik vagy másik jelenti a felsoroltak közül, és még csak nem is a főszerkesztő – vagy a pénz világot nézve, a tulajdonos –, hanem maga az újságíró. Életkora, neme, nevelése, vallása, tanulmányai, élményei és még sorolhatnánk a végtelenségig, hogy mi minden alakítja ki a zszurnaliszta személyiségét. Ennek következménye, hogy minden újságíró saját magának a legszigorúbb cenzora. Eme gondolatmenet sem a véletlen szülötte, ha egyáltalán van olyan, hogy véletlen. Nos, létezik szabad sajtó?

Piskóty Teréz

Eladott ünnepek, láthatatlan forradalmak

Vajon mi az oka annak, hogy a kereskedelmi televíziózásban a szó szoros értelmében kimentek az ünnepek a divatból?

A mai globalizált, profitorientált világban sajnos már szokványos, hogy több kereskedelmi csatorna olyan műsorokat sugároz, amelyek nemhogy a közönség szellemi fejlődését szolgálják, hanem éppen ellenkezőleg: inkább butítanak. Ezek a műsorok a legjobb indulattal is csak – ezen szépíteni sem tudok – kultúrmozgásoknak nevezhetők. Ha végigtekintünk ezeknek az adóknak adáspaletáján a következőket találhatjuk: valóságshow-k, szappanoperák, hangos és agresszív reklámok, kétségbeejtően primitív celebritások, vér, erőszak minden mennyiségben.

Ez a már eleve elkésztető helyzet azonban akkor éri el zenitjét, ha történetesen valamelyik vallási vagy nemzeti ünnepünkön kapcsoljuk be azt a bizo-

nyos világító dobozt. Sok esetben még a pusztá tényről sem értesülhetünk, hogy jeles napra ébredtünk, a műsor kínálat szinte változatlan, ha pedig a tisztelt csatorna valamilyen ünnepnek szánt programmal kedveskedik nézőinek, biztosak lehetünk abban, hogy annak az éppen aktuális ünnepélyhez az égvilágon semmi köze nem lesz. Így fordulhatott elő az (habár nem idén történt, mégis tisztán emlékszem rá), hogy a magyar államalapítás ünnepén a New Yorkot letaroló óriási szörnnyeteg garázdálkodását tekinthettük meg, vagy éppen egy ifjú angol varázslótanonc izgalmas kalandjait bemutató hollywoodi szuperprodukciót. Mi több: az egyik ilyen kereskedelmi televízió programigazgatója azt a mérhetetlen szemtelenséget is megengedte magának, hogy az 1848–49-es forradalom és szabadságharc napján az amerikai függetlenségi háború eseményeit feldolgozó hőseposzt tűzre

a csatorna műsorára. Lehet, hogy ez csupán a véletlen műve, és én vagyok rendkívül rosszindulatú, de azt mégiscsak szándékos provokációnak érzem, hogy egy ilyen, a magyarság számára kiemelkedő jelentőségű alkalommal is egy másik nép sikereinek kellett örülnünk: nehogy már a nehéz és szürke hétköznapokból kiszakadva végre büszké lehessünk valamire...

Természetesen senkinek sem kötelező ezeket az adókat néznie, az én tapasztalatom mégis az, hogy az emberek már csak megszokásból is a legnépszerűbb csatornákat választják a nagy ünnepekkor – hogy miért a kereskedelmi adók azok, az külön cikket, sőt akár egy egész tanulmányt is megérdemelne, így most nem is térnék ki rá. Azonban nekünk, fogyasztóknak is van okunk arra, hogy magunkba nézzünk, hiszen a kialakult helyzetről mi is éppen úgy tehetünk. E médiumok számára ugyanis a legfontosabb adat

az a bizonyos nézettségi mutató, amit bizony mi, nézők tudunk legjobban befolyásolni.

Manapság, amikor a hagyományos értékek kiveszöböznek, amikor a társadalom nem csak gazdasági, hanem lelki válsággal is küszködik, ezekre a dolgokra még inkább oda kellene figyelni. Az ünnepek ugyanis azok az alkalmak, amikor az emberek még megtapasztalhatják az összetartozás csodás érzését, amikor büszké lehetnek hazájukra, magyarságukra vagy éppen egymásra, családtagjaikra. Nem szabad tehát megengedni azt, hogy ezek is feledésbe merüljenek. Mindannyiunk erkölcsi kötelessége, hogy hagyományainkat megőrizzük az elkövetkező generációk számára is. Így tehát, ha csak tehetjük, jeles napjainkon kerüljünk el bizonyos kereskedelmi televíziókat, s ami ennél még sokkal hasznosabb: menjünk el együtt ünnepelni, hiszen még mindig van miért!

Lamos Péter

Busók Mohácson

A télbúcsúztató, tavaszt csalogató mohácsi busójárás régmúltra tekint vissza, s az UNESCO az Emberiség Szellemi Kulturális Örökség reprezentatív listájára is felvette.

Mára az eredeti hagyományokból sokat vesztett ez a népszokás, de látványosság szempontjából viszont sokat fejlődött. Farsangvasárnap reggelén a mohácsi Káló téren – mely a régi népszokás központja is volt – kezdődik a felvonulás. A beöltözött busók, jankelék, maskarák itt gyülekeznek, itt találkoznak a Dunán csónakkal átkelt busókkal, az

ágyús busókkal, az ördögkerek, a szekeres, a kürtös, a teknős és más maszkos csoportokkal. A menet végig halad Mohács utcáin, belvárosán és az utcák megtelnek a kíváncsi turistákkal, akik fejüket kapkodva szemlélik a színes, hangos forgatagot, a busók felvonulását. A Duna partra is leér a menet: a folyó egyik oldalán a tömeg, akik várják, hogy a Duna másik oldaláról átkeljenek a csónakos busók. Az indulásukat egy régi elöltöltős busóágyú jelzi. Az átkelés után a menet megindul a város főterére, s ott szabad farsangolás kezdődik. Nagy zajt keltve ünneplik a farsangot,

kereplők, ágyúsó, zene, ének és tánc kíséretében. Mohács összes utcája ünnepel, bármerre megy vagy néz az ember, mindenhol busókkal találkozik, s magával ragadja, elvarázsolja ez a hangulat, melyet sosem lehet elfeledni. Szürkületkor a legtöbben visszatérnek a főterre, és hatalmas máglyát gyújtanak, s körülötte táncolnak, örömködnének az emberek. A máglyára helyezett, telet jelképező koporsó elégetésével és körüljárásával búcsúznak a hideg évszaktól, s köszöntik az új évszak eljövését. Felejthetetlen élmény a busókat testközelből látni. A busó fűzfából

faragott maszkot viselő alak, jellemző ruházata a bocskor, csizma, a fehér vászongaty, a bundájával kifordított birkabőr, derékban kötéllal vagy láncsal összekötve, arra egy vagy több kolomp van felaggatva, vállukon tarisznya. Jellemző kellékei a kereplő, a buzogány, a hosszú fakürt.

Örülök, hogy részese lehettem ennek a hagyományt tisztelő és ápoló farsangi forgatagnak, és a mohácsiakkal együtt búcsúztathattam a telet; élményekkel, emlékekkel feltöltődve várhattam a tavaszt.

Kép és szöveg: Szabolcsi Gabriella

Freskófal, naiv művészet és „angyali” képek

Megjelent Vitéz Ferenc egyszemélyes folyóirának, a Néző•Pontnak 2012. februári száma. Most sem csalódik az olvasó, mert a szerzőtől megszokott igényességgel írott, változatos tartalmú kiadványt lapozgathat.

Képzletben végigsétálhatunk Bódvalenkén, megcsodálhatjuk a cigányfestők házak homlokzatára festett freskóit, melyek világviszonylatban egyedülállók. A 2009-ben indult munka mára már közel húsz alkotással dicsekedhet, a magyarok mellett külföldiek keze munkája is díszíti a szépen vakolt falakat. Ezen nevezetesség mellett tíz magyarországi cigány festő ars poétikájáról is összefoglalást kapunk, mely egy korábban megjelent interjúkötetben látott napvilágot Medgyesi Gabriella és Garanci Györgyi szerkesztésében.

A folyóirat lapjain betekinthetünk a naiv művészet világába, megismerhetjük alkotásaik segítségével törekvéseiket azt, hogy saját eszközeikkel hogyan varázsolják minél szebbé a mindennapok szürkeségét. Ellátogathatunk Hajdúszoboszlóra a XXI. Országos Képző- és Iparművészeti Tárlatra, hogy elgondolkozzunk azon: „Van-e ma létjogosultsága az amatőr és professzionális alkotó közötti különbségtételnek?” Hírt kapunk „angyali” alkotásokról Aknay János kiállítása révén, a 100 éves Debreceni Egyetem kisgrafikai pályázatára küldött művek bemutatásáról, valamint válasz kapunk arra is, hogy Mi a kritika és a kritikus feladata.

Képet kapunk még Méliusz Juhász Péter három bibliafordításának néprajzi, közéleti hatásairól is Ötvös László tollából.

A folyóiratot értékes mondanivalóban bővelkedő versek teszik még érdekesebbé.

„Omnia vincit amor” – szól a latin mondás, de mi történik akkor, ha a feleség nemcsak a házassági esküt, hanem a férjét, megismerkedésüket és közös életüket is elfelejti...

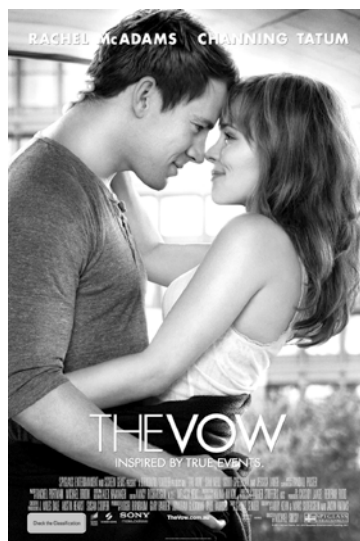
Egy fiatal pár boldog életébe csöppenünk a film kezdetén. A szerelmesek vidáman jönnek ki egy moziból, beszállnak autójukba és hazaindulnak. Az úton viszont bekövetkezik a tragédia – balesetet szenvednek, amiben a nő súlyosan megsérül és miután magához tér, az is kiderül, hogy elfelejtette élete utóbbi öt évét. Ezzel megkezdődik a férj küzdelme az elvesztett emlékekért és felesége szerelméért.

A történet beleillik a hollywoodi filmek sorába, már a téma is sejteti a romantikus vígjátékok tipikus kliséit. Mégis többről van itt szó. Ez a film nem az apró-cseprő problémákon humorosan átevicckélő szerelmespárról szól, aminek a boldog végkifejletében minden néző biztos lehet. Drámaiságára is csak a film elején elhangzó mondat utal: „A filmet megtörtént esemény ihlette”. Hiszen valljuk be, az életnek nem az a rózsaszín szemüvegen át nézett, habos-babos, sőt néha émeletően édesnek tűnő világ ad otthont, amiben a mindenség forgatókönyvírója odahelyezi a legjobb poénokat, ahova pontosan illenek. Nem egy tökéletesen megszerkesztett mű főhősei vagyunk, vagy ha mégis, mi úgysem láthatjuk át az összefüggéseket.

A Fogadom című film is inkább ezt próbálja bemutatni, de természetesen a filmgyárak sem tudnak egyik pillanatról a másikra kilépni saját kereteik közül. A film kezdése in-

Fogadom

kább a romantikus vígjátékok műfaját idézi, viszont a továbbiakban a kevés szereplő és a terek személyekhez való kötöttsége – ami jól példázza két ember távolkerülését egymástól, miközben együtt élnek –, a dokumentumfilmek stílusát ve-

szí át. Ez nem rontja a filmélményt, inkább valóságosabbá, hihetőbbé teszi, amihez nagyon hozzájárul a házaspár jól eljátszott esetlensége is ebben a különös helyzetben. Igaz, hogy a feleséget, Paige-t játszó Rachel McAdamsnek nem lehetett nehéz beleélnie magát a szerepbe, hiszen a Szerelmünk lapjai című filmben annak a nőnek a fiatalabb énjét alakította, aki elfelejtette szerelmét az Alzheimer-kór miatt. Channing Tatum alakítja a férjet, aki sokat fejlődött az utóbbi időben, de még arcjáték-repertoárjában hiány mutatkozik. Voltak jelek, amelyek során végig egyetlen arckifejezéssel dolgozott, pedig az érzelmek egész skáláját kellett vol-

na felvonultatnia. Talán még a modelkedős időszakából hozta, hogy órákig képes ugyanazt a kifejezést az arcára erőltetni, amitől a közönség női fele vélhetőleg olvadozik a moziban, de ez nem lesz elég a színészi karrier továbbépítéséhez. A filmben nyújtott alakítása viszont nagyon jó irányba mutat, és reménykedjünk, hogy idővel hiányosságait is pótolja.

És ha már a színészek játékánál tartunk, nem mehetünk el Sam Neill mellett, aki Paige apját alakítja. Első megjelenésével uralja a filmvásznot és belép az igazi feszültség a történetbe. A szerepe is a hatalom megtestesítése, és ezt maximálisan hozza is. Egyetlen hiba csúszik be ezzel kapcsolatban, hogy mellékszereplő. De annyira, hogy még a nézőben is hiányérzet támad a történet előrehaladtával. Több képkockát is áldozhatott volna a rendező Neill játékának a kópián.

Az alkotás azonban hibáival együtt is üdítő változatosság egy olyan korban, mikor – történettől függően – minden filmre a 3D-t akarják ráerőltetni. Itt inkább az ember áll a középpontban. Kapcsolatok, sorsok, kérdések, melyek olykor valóban megválaszolhatatlanok – kerülnek előtérbe. Egy boldog házasságot miért tett tönkre egy baleset?

Azt nem mondanám, hogy felejthetetlen élményben lesz része annak, aki jegyet vált a moziban Michael Sucsy filmjére, de az biztos, el fog gondolkodni azon, milyen lenne, ha életének utóbbi öt éve kitörlődne emlékezetéből.

Piskóty Teréz

Fénykép

Szeretek fényképeket nézni. A múlt egy régi, keretbe zárt darabkája, melyre kétségbeesetten emlékezni akarunk. Mindig olyan helyre igyekszünk tenni, ahol folyton beleütközünk, és mosolyt csal arcunkra – mély árkokkal szántott, öreg arcunkra.

Rápillantunk. Talán egy kicsit időzünk is mellette. Felidézünk

magunkban a régmúlt nagy pillanatát. De jó volt akkor! Milyen nagyszerű volt ott! A szemem szikrázott az örömtől.

Hiánytalan, fehér fogsorom vidáman szorított helyet magának a húsos ajkak között. A homlok sima. Az arc sima. Sehol egy karc, egy heg, egy erőteljes ránc. Csak a boldogság kicsiny gödröcskéi.

Mindéz elmúlt. Az egész egy pilla-

nat volt csupán, s a múlt sötétjébe zuhant. A fényképező csak ennyit tudott rögzíteni.

Szeretek fényképeket nézni, de csak rövid ideig. Ezek a gondolatok a másodperc törtrésze alatt suhannak át ősz fejemben. Kissé szomorúan fordulok el a fotótól, és lassan továbbcsoszogok régi mamuszomban.

Takács Zsolt

Termelők terhei

Reggel a piacon egy kofa vallott őszintén a kistermelők nehéz helyzetéről, kemény munkájáról.

Ritkán járok a piacra. Az én képzeletemben a piac az anyukák és idősök „terepe”, egy nyüzsgő forgatag, tele háziasszonyokkal. Egy hűvös csütörtök reggelén mégis a „vásár” csarnokába vezetett az utam. A tágas épület megtelt étellel, már ilyen kora reggel. Bár meglehet, hogy ami számomra korai időpont, az a legtöbbszörnek már délelőtt, és nincs is olyan korán.

Úgy gondoltam, hogy majd a lépcső tetején állva a fülemre hagyatkozom, igazi tömeget képzelhetek magam elé, ám hiába érkeztem nagy reményekkel, és vártam egy nyüzsgő, külön világot, a vártnál sokkal kevesebben sétáltak a sorok között. Egy pillanattal letörtem, gondoltam gyorsan elintézem a dolgom, megveszem a szükséges napi vitaminokat, és továbbállok.

Nem nagy mennyiség beszerzésére, csupán néhány gyümölcs megvétele céljából érkeztem. Céltudatosan indultam a választék felé. Lépteimen viszont gyorsan lassítani kellett, hiszen a vártnál nagyobb választék tárult elém, ahogy közelebb értem. Egymás után sorakozó árusok, mindenkinél rengeteg áru, ami egyik helyen szebb volt, mint a másikon. Szerettem volna eltervezni, hogyan választok majd a kínálatból. A feladat viszont nem látszott könnyűnek.

Talán nem velem fordul elő először, hogy néhány percre döntésképtelenné váltam. Bevallom, az első problémával akkor szembesültem, mikor szép, érett gyümölcsöt találtam, az ára is jónak ígérkezett (bár nem nagyon néztem még szét), ám az eladó, hogy is mondjam... nem volt túl rokonszenves. Ezért tovább is álltam.

Felmerülhet bennetek a kérdés, amit én is feltettem magamnak: számít ez egyáltalán, mikor az ember vásárol?

Nos, valamiért igen. De akkor mi alapján válasszak a kofák és az áru közül, hiszen csak a szimpátiát alapul

venni anyagilag nem biztos, hogy kifizetődő. Ellenben ha csak az árakat nézem, lehet, nem annál a helyes néminél vásárolok a második sorban, aki egy rövid beszélgetéssel és őszinte, kedves mosolyával bearanyozta a napomat. Egy bizonyos reklám szavaival élve, ez megfizethetetlen... Bár nem panaszkodhatom, az árak igen alacsonyak voltak, a termék pedig minőségi, igazi magyar áru.

A kofa, akinél végül vásároltam, meglehetősen megnyerő kisugárzása, kedves, őszes hajú, idősödő néni. Már métereiről kiszúrtam, ahogy a sok gyümölcsöt és zöldséget rendezgette, és közben kiszolgált.

Valószínűleg látta rajtam, hogy nem vagyok rutinos piacozó, mivel nem tudtam, hogyan válasszak a jelentős mennyiségű gyümölcsből. Miután segített, elég gyorsan végeztem, miközben pedig a pénztárcám után kutattam, beszélgetésbe elegyedtünk.

Engem érdekelt, hogy vajon mindig ennyi ember van-e kint a csarnokban. Nem mondanám, hogy pangott a terem, de ha a piacra gondolok, egy színes kavalkád jelenik meg a szemem előtt, ahol mindenki alkudozik, a kofák pedig néha harsányan kiáltva csalogatják magukhoz a vásárlókat. Ezzel ellentétben, nem ez a látvány vett körül. Voltak ugyan mindenféle emberek, de mindenki szeretett és csak néhány nyugdíjas néni húzta maga után ráéressen a mindenki által jól ismert kis gurulós kocsikát.

A közvetlen árus elárulta, hogy hétköznapokon kevesebben tudnak itt vásárolni, pedig a termelők ugyanúgy ott vannak, és minden reggel friss zöldséggel, gyümölcsrel érkeznek. Általában a nyugdíjasok vannak többen, ebből a rétegből akadnak törzsvásárlók is.

Hétvégén többen járnak ki, de érezhetően kevesebbet költenek, bár inkább itt vásárolnak, de kisebb mennyiséget. Ezzel párhuzamosan, kissé elégedetlen hangnemet vett fel.

Hangjában érződött, hogy érzékeny területre tévedtünk. Elmondta, valójában mennyire szomorú, és mennyire rossz hazánkban egy kistermelő helyzete, amit a régóta tartó gazdasági válságnak tulajdonít.

Bogarát ültetett a fülembe, később hosszasan gondolkodtam szavain. Szemből sugárzott a szomorúság, a soha véget nem érő küzdelem és munka okozta kimerültség. Úgy érezte, hiába emelik fel a hangjukat a termelők, semmi sem változik. A magyar gazdaság helyzete pedig nagyon rossz, mondhatni a padlón van. Ez, és a már elég hosszú ideje tartó válság a kiskereskedőket és kistermelőket érinti a legrosszabbul. Valóban, gyakran a megélhetésük kerül veszélybe, ha a nyakukon marad a sok áru.

A legnagyobb problémát talán az jelenti, hogy az import termék olcsóbb, mint a kiváló minőségű hazai zöldség, gyümölcs. Ezért kevesen keresik az itthon termelt élelmiszert.

Ebben a kérdésben nem a vásárló a hibás, hiszen manapság az emberek

Hogyan változtathatnánk a kialakult helyzeten? Bennem is ez a kérdés fogalmazódott meg rögtön. Az idős hölgy pedig készséggel válaszolt. Szerinte kisebb terhet kellene róni a termelőkre, inkább a multikat adóztatni. Így több ember tehetné meg, hogy piacon vagy legalábbis magyar terméket vásárol. Hiszen mindenki érdeke lenne, hogy a gazdaság újra virágozzon.

Vajon ezen múlik? És ha igen, akkor miért nem teszi meg, aki megteheti? Hiszen az elmondottakból is kiderül, hogy ha keveset is vásárolunk, annak a termelőnek ez sokat jelent. Elcsépelten hangozhat, de sok kicsi sokra megy. Azt kérem tehát, hogy gondolkozzunk el a dolgon, és ha gyümölcsre éhezünk, siessünk a piacra, néhány darab alma is számít. Szomorú, de ennyi is lehet segítség, és ha nem is elég, mindenképp biztató kezdet.

Vegyünk tehát annyit, amennyit el is fogyasztunk, és a piacra tartva gondoljunk arra, hogy ugyan drágább, mint a multikban kínált import áru, de gyakran olcsóbb, mint a sarki zöldséges, mert itt közvetlenül a termelőtől kapunk, garantáltan friss és minőségi árut, nem pedig másod-, vagy – ne adj’ isten – sokadkézből kerül hozzánk az asztalra szánt termék.

mindenben próbálnak spórolni. Elkeserítő viszont, hogy az évek alatt folyamatosan egyre költségesebbé vált megtermelni az eladásra szánt árut. Így drágább lett a helyben előállított, megtermelt zöldség, gyümölcs, mint az, amely már akár több ezer kilométert is utazik, mire kikerül rá, a friss tábla. De szerencsére egyre több ember dönt úgy, hogy a hazai gazdaságot támogatva, inkább a piacon vásárol be néha.

Bukdácsoló gazdaság, szomorú gazdaság. Ez jutott eszembe a piacról távozva, ám egyúttal határozottan jó érzés töltött el. Nemcsak azért, mert édesanyám minden hétvégén a piacon vásárol, már hosszú évek óta, hanem azért is, mert nagyon kellemes időtöltés volt ez a piaci látogatás. Folytathattam egy tartalmas, ám sajnos rövid beszélgetést egy kedves hölgygel.

Erdei Krisztina

Tudás receptre

A patikák polcai roskadoznak a feleslegesebbnél feleslegesebb gyógyszerektől. Manapság szinte már nem létezik olyan nyavalya, amelynek ne találták volna fel az ellenszerét.

Nagy kár, hogy az emberi tudatlanság orvoslására még nem sikerült megoldást találni egy-egy pirula formájában. Gondoljunk csak bele, mennyivel egyszerűbb lenne, ha csak bekapnánk egy pirulát, és máris a számunkra szükséges tudás birtokába kerülnénk. Nem kellene

napokat, heteket vagy akár éveket „fecsérelnünk” arra, hogy elménket pallérozzuk. Egyszerűen csak kiíratnánk receptre a tudatlanság ellenszerét, és napi egy tableta magunkhoz vételével orvosolhatnánk tudatlanságunkat...

A világ, amelyben élünk, néha elég rémisztő képet fest: rohanunk, futunk a pénz után, és jóformán semmire nem marad időnk. Hibáztat minket bárki is, ha nem marad időnk művelődni? Minden bizonytalansággal nem, ennek ellenére nem kellene megfélemednünk arról, hogy a

könnyen szerzett pénz, munka nem biztos, hogy kielégít bennünket. Mennyivel jobb a nap végén azzal a tudattal nyugovóra térni, hogy tudjuk: megdolgoztunk azért, amink van, nem pedig megvettük „kilóra”, mert megtehetjük. Néha nem ártana megállni egy pillanatra, és mérlegelni, mit várunk el magunktól. Minden bizonnyal sokak életét megkönnyítené a szóban forgó produktum létezése, a magabiztosság illúzióját kölcsönöznék ideig-óráig. De biztos, hogy szükségünk lenne rá?

Bakos Judit

Kék ördögök New Yorkban

Nem voltam egyedül, amikor a posztert látva felháborodtam azon, hogy gyermekkorom egyik kedvenc meséjét élőszereplős animációs filmmé alakítják át. Szerintem velem együtt háborgott a világ, sőt még a Los Angeles Times magazinja is negatívan vélekedett a filmről. A korábbi előítéleteim ellenére kellemesen csalódtam benne.

A főszereplőt, Patricket Neil Patrick Harris alakítja, akit Az így jártam anyáttal című sorozatból, illetve Kalandféreg és a Csillagközi invázióból ismerhetünk. Őt az előbb említett sorozatban láttam először, közismerten egy nőfaló karaktert alakít. Így számomra egy picit furcsa és szokatlan volt egy szerető barát és apaságra készülő férfi szerepében látni. A kritikusok is kettősen nyilatkoztak róla: „Ő bármilyen rossz filmet meg tud menteni, de egy Hupikék törpikéknél szerintem nincs szükség Oscar-díjas alakításra.”

A következő a sorban Hank Azaria (Hókuszpók). Nevéhez A kezdet kezdete és az Éjszaka a múzeumban 2 fűződik, s emellett A Simpson család népszerű rajzfilmsorozatában sok karakternek kölcsönzi hangját. Sajnos, mi, magyarok ezt nem élvezhetjük a szinkronizálás miatt. Hókuszpók karaktere óriási volt, hála a sminkeseknek és maszkmestereknek. A megszólalásig hasonlított a meséből megszokotthoz. Maga a színészi játék is kiváló, főleg amikor a csatorna fedelénél drámaian előlép

az onnan feljövő gőzből, „itt a nagy Hókuszpók!” felkiáltással. Amikor megjelenik, szinte uralja a vásznat, olyannyira, hogy Petrick Wislow-t (Neil Patrick Harris) elnyomja. Hókuszpók mellett macskája is sok humor forrása. Kár, hogy a varázsló magyar hangja nem

Haumann Péter, mint a sorozatban. Csankó Zoltán is ügyesen játszik a hangjával, de a rajzfilmben egy picivel gonoszabbnak hatott, mint itt...

Ami a törpikék szinkronhangját illeti: Törpapát a rajzfilmben Sinkovits Imre kölcsönzi, az animációs filmben Csurka László. (Sinkovits évtizede elhunyt.) Csurka László megpróbál kárpótolni minket: nagyon hasonló a hangszíne az imádott Törpapához.

Törpilla ismert magyar hangja Málna Zsuzsa volt, az újban Szinetár Dóra. Számomra irritálóan és kényesnek tűnt Málna Zsuzsához képest. Törpillát eredetileg Katy Perry keltette életre.

A bajkeverő Ügyifogyihoz régen ketten is adták a hangjukat: Gyabronka József és Schell Ádám, a mostaniban Molnár Levente. Számomra Levente hangja még aranyosabbá tette ezt a figurát.

A törpök rendezője az a Raja Gosnell, aki többek között az első két Scooby Doo-filmet, valamint a Gagyi Mami című mozit rendezte. Nem ma kezdte a szakmát, de ezekkel az alkotásokkal – köztük a Hupikék Törpikékkal – sem emelkedik ki a mai tucatfilmek közül. Mindemellett is tetszetős, nevetető, szórakoztató alkotás ez. Jókedvvel ülhetik végig a 102 percet azok is, akik nem ismerték korábban a törpöket: minden titokra fény derül, ami a sorozatban is szerepel. Van benne poén, akció, s mindez érzelmekkel fűszerezve.

Fodor Orsolya

Nyitnikék...

Itt a tavasz, itt van újra... Sétálunk a virágzó cseresznyefák alatt, majd a Nap ragyogó sugarai simogatják arcunk, lábunk előtt fújja a szél az ős sárgára, barnára festett leveleit, s végül ropog a hó a talpunk alatt. Nemcsak az évszakok, a hónapok, és az időjárás változik, hanem ezekkel a viszontagságokkal mi is. Minden évszaktot máshogy élünk meg.

Tavasszal nyit a lelkünk: reményekkel, kis kabáttal indulunk minden napnak. Nyáron nem is gondoljuk, hogy a hosszú szabadság elmúlhat, míg a forró beton melegíti talpunk. Ősszel még a szívünk a vénasszonyok nyarában tombol, de közben már bezárkózva, salát csavarunk a nyakunk köré. Télen csizmában és kabátban várjuk az ünnepet, s ez egy kis melegséget ad nekünk.

De ezek a váltakozások megviselik a testünket, lelkünket egyaránt, máshogy éljük meg

az évszakfordulókat, hiszen mindig meg kell szoknunk valami újat, találnunk kell mindig valami szépet a jelenben.

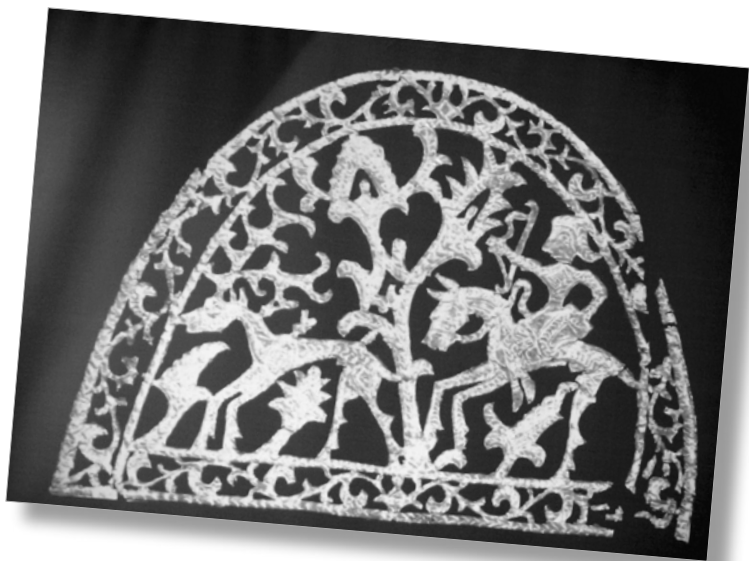
Most sincs ez másképp, hisz lelkünk még a tél, a hótakaró alatt, a sötétségben szunnyad. Furcsán éljük meg a tavasz első napsugarait, lelkünk egyik fele a fénybe kiállt, hogy újra érezhessük a nárcisz illatát, másik fele a sötétbe, a télbe húzva vissza, hogy a meleg szobánkból lássuk a havas háztetők vonalát. Igen nehéz, de minden évszakforduló során le kell győznünk a bensőnket, hogy újra megtaláljuk a tél által bezárt önmagunk.

Ne legyen ez idén sem másképp! Hagyjuk lelkünket is nyílni erre az új, most még furcsa világra. Megszokjuk, s örömmel köszöntünk Téged, üdvözlünk, Tavasz!

Szabolcsi Gabriella Szandra

„Szkítiából kijöttekről...”

A Magyarok Szövetsége példa nélküli, több nagyvárost is érintő előadássorozatot szervezett. A nyitórendezvényt „Szkítiából kijöttekről...” címmel március 10-11-én tartották Debrecenben, a Centrum Hotel konferenciatermében. A sorozat fő célja, hogy a magyarság minél szélesebb körben ismerhesse meg a nemzet igaz eredetét, s szerves kultúrájának, műveltségének gyökereit.

Ozsváth Sándor képriportja

Sportcomm FC, a sikercsapat

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem kispályás labdarúgócsapata, vagyis a Sportcomm FC dupla sikert ért el, mivel nemcsak a Buzánszky Kupa második divíziójának fináléját, de a Kozma Mihály Egyetemi Futsal Kupa zárómérkőzését is megnyerték, megszerezték az aranyérmeket.

A csapat tagjai már izgatottan várták az összecsapásokat. A mérkőzéseket az Agrártudományi Centrum Sportcsarnokában rendezték meg; számos kiváló más futball-együttes mérte össze erejét, ráadásul a szokásoknak megfelelően a futball-legenda, Buzánszky Jenő, valamint a magyar futsalválogatott volt edzője, Kozma Mihály is jelen volt a rendezvényen. Igaz, a fiúk mindkét meccs elején, kicsit lassabban és hátrányban fociztak, de még a féldíj vége előtt nagy akarataknak, valamint a hősies szurkolótáborunknak köszönhetően, sikerült kiegyenlíteniük, majd a mérkőzés végére megfordították az állást, a Buzánszky Kupában 2:1 arányban győzték le a Borosüvegek gárdáját, míg a Futsal Kupa döntőt 4:3-ra nyerték az A-men egyesületével szemben.

Legjobbaink erőnlétével nem volt prob-

léma, mivel a DRHE Sportcomm FC tagjai mind egyesületben fociznak, így a fizikai adottságok megvoltak.

A csapatkapitány, Sebestyén Zsolt szerint is a győzelem legfontosabb eleme az összetartás, a klub tagjai közötti baráti kapcsolat volt. – A csapategység, egy baráti társaság alkotja a csapatot, így kemény helyzetekbe, éles szituációkba

egy emberként tudunk küzdeni a pályán – jegyezte meg a csapatkapitány.

Tóth Csaba, a DRHE Sportcomm FC edzője szerint a legnagyobb nehézség az, hogy a mi kisebb létszámú intézményünkben nehezebb szelektálni jó kvalitású focistákat, ám a Debreceni Egyetemen több szakról toborozzák a játékosokat, ők esetleg annyira nem ismer-

rik egymást, ellenben nálunk – kisebb közösség révén – a sportkommunikációs diákok sokkal több időt töltenek együtt. – Kimutatás igazolja, hogy 500 ezer labdarúgóból kerül ki egy világklasszis. A Debreceni Egyetemre húszezren járnak, a Hittudományi Egyetemre pedig csak pár százan, így előbbi helyen nyilván több ideális képességű játékos közül tudnak válogatni.

Maguk a játékosok is sokat dolgoztak azon, hogy hirdessék egyetemünk számára az eseményt. A megjelent hallgatók végigszurkolták a mérkőzéseket.

A két mérkőzésre, vagyis összesen a 4-szer 25 percnyi játékidőre beleváló szurkolótábor jött el, együtt bátorította a csapatot: – A lehangosabb, legnagyobb szurkolók egyértelműen mi voltunk – mondta Boda István, egyetemünk egyik hallgatója.

Csapatunk hálóőre, Tömöri András a torna legjobb kapusa lett. Végig biztos pontja volt a csapatnak. A következő félévben már a legmagasabb osztályában szerepel a Sportcomm FC, és a cél mindenképpen ugyanaz lesz: győzni.

Nemesszeghy Dániel

Ők is beszélnek... Meghalljuk hangjukat?

A lovaglás nemcsak sport, hanem különös kapcsolat ember és állat között, melynek alapja a bizalom. Ha figyelünk lovunkra, megértjük őt.

Ahhoz, hogy mindkettőnknek élmény legyen a közös munka, egymásra vagyunk utalva. Sokkal könnyebb az együttműködés, ha kölcsönösen helyesen értelmezzük egymás jeleit. Sokan a lovakat eszközként kezelik, azonban mennyivel barátságosabb az a felállás, mikor a lóra partnerként tekintenek. Az a legmegfelelőbb, ha a ló azért cselekszik úgy, ahogy mi akarjuk, mert ő is azt akarja. Ahhoz, hogy ezt elérjük, nem a fenyegetés, bántalmazás a megfelelő eszköz. A ló kiképzésnek is megvan az erőszakmentes módja. Természetes kiképzéssel kevés idő alatt is előrébb jutunk, s a lovunk sem félelemből, hanem szeretetből, bizalomból cselekszik. Egy ló – mivel növényevő – csak akkor támad, ha fél. Ha nem adunk neki okot félelemre, az együtt töltött idő szórakoztató és felemelő lehet. Ha közös a cél, könnyebb az együttműködés.

A természetes kiképzés módszerét Monty Robertsnek köszönhetjük. Ő az, aki

„beszéli a lovak nyelvét”. Hosszabb időt töltött Nevadában a vadlovak tanulmányozásával, közben elsajátította kommunikációjukat. „A lovak is beszélnek, csak oda kell figyelni rájuk!” A ló társas lény, egyedül nem érzi magát biztonságban. Hogy megnyugtassuk, beszélőnk kell hozzá, a simogatás, jutalmazás is sokat segít. Fontos, hogy a lovunk bízson bennünk. Bizalmát elveszíteni elegendő egy alkalom, azonban ezt visszanyerni sokkal nehezebb. A ló, igen kifinomult érzékszerveinek köszönhetően, hamar megérzi, ha félünk, bizonytalanodunk. Monty sok éven át fogott be vadlovakat, ez alatt egyre jobban megismerte, megértette viselkedésüket. Arra lett figyelmes: a vezérkanca tart rendet a ménésben; a fiatal, eleven csikókra, ha nem megfelelően cselekszenek, rátámad, s távol tartja őket a ménestől. A csikón ekkor úrrá lesz a félelem; társas lény, a magány számára egyenlő a halállal. Többször is megkísérlti a visszatérést, de a vezérkanca megakadályozza ezt. A kirekesztett csikó rövid idő után orrlukait kitégítve le-fél futkos, a fejét forgatja. Elkezd rágni és nyalzkodni, ezek a megbánás jelei. Majd földig hajtja a fejét. Amikor

a vezérkanca megfelelően találja a pillanatot a megbocsátásra, tekintetét leveszi a büntetésben lévő állatról, majd elfordul tőle. A lovak e néma testbeszéddel kommunikálnak. Mint Monty írja: „Ha egy ló bizalmát és együttműködni akarását szeretnénk elnyerni, először meg kell kérnünk, hogy távolodjon el tőlünk azért, hogy majd később megkérhessük, térjen vissza hozzánk.”

Monty e módszert alkalmazza a lovak bizalmának elnyerésére. Ugyanez a folyamat játszódik le ember és ló között. A Join Up-módszer elsajátításához fontos: ne féljünk, bízunk a lóban és magunkban, legyünk határozottak. A lovat nem szabad kényszeríteni; akkor tanul a leggyorsabban és a legtöbbet, ha lehetősége van arra, hogy magától tanuljon. „Oдавезethatsz egy lovat a vízhez, de nem kényszerítheted arra, hogy igyon.” Akárcsak az ember esetében: „Oдавезethatsz egy embert a tudáshoz, de nem kényszerítheted arra, hogy gondolkodjon.”

A lovaknak saját nyelvük van – ha megismerjük, könnyen meg is értjük. Eltérően az emberrel, a lovak a világ bármelyik pontján megértik egymást. Azonban akár csak egy másik nyelvet, a

lovak nyelvét is el tudjuk sajátítani. Reakciójuk sok esetben hasonlít az emberéhez. Monty Roberts módszere a ló és lovas közti bizalomra épül. A ló bármit megtesz, amit kérünk tőle, és nem kér semmi más cserébe, csupán szeretetet. A ló közreműködik, és a mi csapatunkba akar tartozni, ha kialakul ez a kapcsolat, amit a Join Up tesz lehetővé. Nem szabad bántanunk, mert akkor a bizalom megtörik. Később, mikor a csikó csatlakozott hozzánk, képesek leszünk vele zabla nélkül lovagolni, így számára is kényelmes és szórakoztató lesz. A lovat kérjük, ne utasítsuk. Ha kialakul a különös kapcsolat, megtesz mindent, amit szeretnénk. „Nem az a nagy tréner, aki rá tudja venni a lovat arra, hogy megtegyen valamit. A nagy tréner arra veszi rá a lovat, hogy meg akarja tenni azt a valamit.”

A lovunktól folyamatosan tanulunk, figyelünk kell jeleire, hiszen általa jobban megismerhetjük önmagunkat is.

Nagy igazság: „Ha a lovad nemet mond valamire, akkor rossz kérdést tettél fel, vagy rosszul tetted fel a kérdést.” (Pet Parelli)

Bodnár Helga

Debreceni Főnix. Református ifjúsági lap. Kiadja a **Debreceni Református Hittudományi Egyetem (DRHE)**

Felelős kiadó: *Dr. Fekete Károly*, a DRHE rektora * A kiadó székhelye: Debrecen, Kálvin tér 16. Tel.: (52) 516-820

Szerkesztőség: 4026 Debrecen, Péterfia u. 1-7., T/5. Tel.: (52) 518-500/18621, 18558 * E-mail: fonix@kfrtkf.hu

Főszerkesztő: *Arany Lajos* * Szerkesztők: *Harmati Edina, Piskóty Teréz* * Tördelőszerkesztő: *Turzai Nóra*

Fotós: *Egresi László* * Integrált médiafelületünk: www.licium.hu

Készült a Litográfia Nyomdában, Debrecenben – felelős vezető: *Vécsei Tibor* HU ISSN 1787-7652